

Rukajärven suunnan historiayhdistys ry

Toimintakertomus 2019

*Rukajärvi kesäkuussa 1944
SA-kuva*

Hallitus on hyväksynyt toimintakertomuksen kokouksessaan 16.2.2020
Yhdistys on hyväksynyt toimintakertomuksen vuosikokouksessaan 14.3.2020

Rukajärven suunnan historiayhdistys ry
c/o Piispantie 1 as 5, 74700 Kiuruvesi
puh. +358 405 914 611
www.rukajarvensuunnanhistoriayhdistys.fi

Sisällys

1	Yleistä	2
2	Hallinto	2
3	Jäsenet.....	2
4	Jäsenyydet.....	3
5	Yhteistyötahot.....	3
6	Toiminta	4
6.1	Aineiston kerääminen ja tallentaminen	4
6.2	Veteraanihaastattelut	4
6.3	Kenttävartioiden aineistokeräys ja kiinteän linjan kartoitus	4
6.4	Seminaarit	4
6.4.1	<i>Perttulin jotos - seminaari 9.3.2019</i>	4
6.4.2	<i>E.J. Raappana seminaari 9.6.2019</i>	4
6.4.3	<i>Ermei Kannisen muistoseminaari 20.10.2019</i>	5
6.5	Muut sotahistorialuennot ja esitelmät	5
6.5.1	<i>Kaukopartioseminaari 6.7.2019</i>	5
6.5.2	<i>Lieksan Vaskiviikkojen seminaari 27.7.2019 "Asevelihenki ja Rukajärven rintaman asevelitalot"</i>	5
6.6	Muistamiset	5
6.7	Rukajärvi-keskuksen näyttelyt ja tapahtumat.....	6
6.7.1	<i>Iisalmen Rukajärvi-keskus</i>	6
6.7.2	<i>Lieksan Rukajärvi-keskus</i>	7
6.8	Tiedottaminen.....	7
6.9	Tietojärjestelmät	7
6.10	Matkat Rukajärvelle	8
6.11	Yhdistyksen talous.....	8

1 Yleistä

Vuosi 2019 oli yhdistyksen 10. toimintavuosi. Rukajärven suunnan historyayhdistys perustettiin 19.9.2009 Marskin Majalla. Toiminta perustuu yhdistyksen jo aikaisempien vuosien jäsenkokousten tekemiin päätöksiin. Yhdistyksemme toiminta on vakiintunut. Rukajärvi-keskukset ja niissä järjestettävät Perttulin Jotos, E. J. Raappaan ja Ermei Kannisen muistoseminaarit muodostavat toiminnan rungon.

Vuosien 2009–2019 aikana on yhdistys

- 1) kerännyt laajasti Rukajärven rintaman sotahistoria-aineistoa mm. valokuvia tallennettu yli 20.000 kappaletta ja useita kymmeniä veteraaneja on haastateltu,
- 2) on julkaissut useita teoksia ja
- 3) on perustanut lisälmeen ja Lieksaan Rukajärvi-keskukset sekä
- 4) on nimennyt ”Rukajärven tie” ja sen palvelutasoa on parannettu monin tavoin, mm. rakentamalla Jukolan Motti -pirtti ja Änäkäisen Salpaetuasema.
- 5) edistänyt Rukajärvi-tietoisuutta julkisuudessa.

Erityisesti on painotettava sitä, että yhdistys varsin lyhyen toiminnan aikana on saanut omistukseen Lieksassa kiinteistön, jolla Lieksan Rukajärvi-keskus sijaitsee. Kiinteistö käsittää n. 0,7 ha:n tontin ja keskuksessa on n. 400 km²:n näyttelytila.

2 Hallinto

Yhdistyksen hallitukseen ovat kuuluneet puheenjohtaja Seppo Räihä, hallituksen varapuheenjohtaja, Seppo Ryhänen sihteeri ja taloudenhoitaja Jari Kärkkäinen, Kari Vepsäläinen, Matti Kilpeläinen, Antero Huttunen, Ossi Laine ja Tauno Oksanen.

Yhdistyksen toiminnantarkastajana ja varatoiminnantarkastajana ovat toimineet jo 27.9.2014 pidetystä yhdistyksen vuosikokouksesta lähtien Matti Yrjänä ja Isto Turpeinen. He ovat toimineet perustamisesta alkaen ensin tilintarkastajina ja sitten uusien sääntöjen mukaisina toiminnantarkastajina.

Yhdistyksen vuosikokous pidettiin Iisalmen Rukajärvi-keskuksessa 23.3.2019. Siihen osallistui seitsemäntoista jäsentä.

3 Jäsenet

Yhdistyksellä oli toimintavuonna maksanutta 133 jäsentä, lisäksi kahdeksan veteraanijäsentä, jotka on vapautettu jäsenmaksusta. Veteraanijäsenet ovat Kankaanpää Maunu, Koppinen Ilmari, Kumpulainen Eeva-Liisa, Lintunen Aulis, Salmensuu Paavo, Tikkanen Tauno, Tuononen Armas, Turunen Mauno ja Syrjäniemi Eino. Toimintavuoden aikana kuoli perustajajäsen Hannu Kauppinen. Uusia henkilöjäseniä liittyi neljä.

Yhdistyksen toimintavuoden jäsenmaksun suuruus oli 30 €.

4 Jäsenyydet

Rukajärven suunnan historyayhdistys on Suomen Sotahistoriallisen seuran jäsen vuodesta 2015 alkaen.

5 Yhteistyötahot

Iisalmen Rukajärvi-keskuksen toiminnasta yhdistys on solminut vuonna 2014 yhteistyösopimuksen Hotelli Seurahuoneen liiketoimintaa hoitavan Haapaniemen Matkailu Oy:n kanssa. Rukajärvi-keskuksen opastuksesta on huolehtinut Seurahuoneen henkilökunnan lisäksi Iisalmen Matkailuoppaat ry:n ammattioppaat.

Lieksan Rukajärvi-keskuksen toiminnasta yhdistys on solminut v. 2015 yhteistyösopimuksen Lieksan Tukipiste ry:n kanssa. Opastuksesta Lieksan Tukipiste ry:n henkilökunnan lisäksi on huolehtinut Lieksan Matkailuoppaat ry:n ammattioppaat. Matkailuoppaat ovat myös oma-aloitteisesti järjestäneet Lieksan Rukajärvi-keskuksessa erilaisia tilaisuuksia ja ovat pitäneet näyttelytilaa avoimena. Lieksan Matkailuoppaat ovat järjestäneet Lieksan Rukajärvi-keskuksessa myös konsertteja ja erilaisia esittelytilaisuuksia.

Yhdistyksellä on ollut yhteistyösopimus Monola Seura ry:n kanssa. Alussa yhteistyö käynnistyi Sibelius-muusikko Jussi Makkosen kanssa. Jussi Makkosen tuki on ollut yhdistyksellemme arvokasta.

Rukajärven tien kohteissa yhteistyötä on merkittävässä määrin tehty Nurmijärvellä toimivan Jongunjoen Kyläyhdistys ry:n kanssa sekä Kahvila Annukan omistajan Annukka Kaltiaisen kanssa.

Yhteistyö Suomen Sotaveteraaniliitto ry:n ja Suomen Sotahistoriallisen Seura ry:n kanssa on jatkunut. Suomen Sotaveteraaniliitto ry on merkittävässä määrin suorittanut erilaisten tapahtumien markkinointia. Vastavuoroisesti RSHY ry on julkaissut omilla nettisivuillaan yhteistyökumppaneittensa tapahtumailmoituksia. Lisäksi Yhdistyksen jäsenet ovat kirjoittaneet Suomen Sotahistoriallisen Seura ry:n internettisivuille Rukajärven suunnan sotahistoriallisten kohteiden kuvauksia.

Vuonna 2017 käynnistyi yhteistyö Kaakkois-Suomen Viestikilta ry:n kanssa, joka pystytti Lieksan Rukajärvi-keskuksen laajan viestinäyttelyn sekä julkaisi VP 30 joukko-osaston historiateoksen "Viestisotaa Rukajärvellä". Yhteistyö on edelleen jatkunut.

Lieksan kaupungin tuki on ollut merkittävää. Kaupungin toiminta-avustuksen turvin on voitu Lieksan Rukajärvi-keskuksen aukioloa entisestään lisätä ja erityisesti matkailukautena keskus oli avoimena myös viikonloppuisin.

6 Toiminta

6.1 Aineiston kerääminen ja tallentaminen

Sääntöjensä mukaisesti yhdistys on jatkanut Rukajärven suunnan sotahistoriaan liittyvien veteraanihaastattelujen tekemistä, valokuvien ja erilaisen materiaalin keräystä ja aineiston tallentamista. Veteraanien perilliset ovat luovuttaneet yhdistykselle valokuva- ja muuta aineistoaan, joka on digitoitu ja sen jälkeen materiaali on pääosin palautettu takaisin veteraaneille tai aineiston luovuttajille.

Lisäksi yhdistyksen jäsenet ovat hankkineet omistukseensa vastaavaa yleisesti myynnissä olevaa sotahistoria- ja perinneaineistoa, joka sekin aineisto on valokuvattu ja tallennettu Rukajärven suunnan historyayhdistyksen kokoelmaan.

6.2 Veteraanihaastattelut

Yhdistys on jatkanut veteraanihaastatteluja.

6.3 Kenttävartioitten aineistokeräys ja kiinteän linjan kartoitus

Antti Haapalainen ja Reijo Pulkkinen ovat koonneet kattavan aineiston Rukajärven suunnan kenttävartiosta. Tämä perustyö on valmis ja tulokset on julkaistu erillisenä teoksena. Tämän työn jatkeeksi he ovat aloittaneet kartoittaa kiinteää linjaa. Työhän osallistuu myös Jari Kärkkäinen.

6.4 Seminaarit

Vuosikokouksessaan 30.9.2015 Rukajärven suunnan historyayhdistys päätti seuraavaa:

Rukajärven suunnan historyayhdistys tulee järjestämään suunnan komentajan, kenraali E.J. Raappanan muistoseminaarin (2.6.), kenraali Ermei Kannisen (19.10.) ja maanviljelysneuvos Pentti Perttulin (13.3.) syntymäpäivien läheisyydessä seminaarityyppisen tilaisuuden vuorovuosin lialmen ja Lieksan Rukajärvi-keskuksissa.

6.4.1 Perttulin jotos - seminaari 9.3.2019

Perttulin Jotos-seminaari pidettiin lialmessa ja oli vuosikokouksen päättämistä tapahtumista ensimmäinen. Ohjelmassa oli seuraavat esitykset:

- Isoisäni Pentti Perttuli, Erika Perttuli-Borobio, pedagoginen asiantuntija, Aalto yliopisto
- Sotahistoriatyö tulevaisuudessa, Olli-Pekka Leskinen, toimitusjohtaja, Sodan ja rauhan keskus Muisti Oy, Mikkeli
- Sotaveteraaniperinteen vaaliminen tulevaisuudessa Ylä-Savossa, Martti Harju, lialmen seudun Sotaveteraanit ry:n puheenjohtaja
- Kenttävartiotutkimukset Pentti Perttulin jäljillä Antti Haapalainen ja Reijo Pulkkinen

6.4.2 E.J. Raappana seminaari 9.6.2019

Lieksassa järjestettyyn E.J. Raappanan muistoseminaari oli samalla Lieksan Rukajärvi-keskuksen avajaistilaisuus. Ennen seminaaritalaisuuden alkamista laskettiin sepele Joensuussa E. J. Raappanan haudalle. Lieksan kaupungin tervehdysten seminaariin toi tällä kertaa rehtori Asko Saarelainen.

Seminaarin esitelmä oli Muurmannin radan partioetki, jonka Raine Narva piti. Hän esitteli myös isänsä "AARRE ARKUN" ja tekemänsä esitelmäaineistosta kootun ja syksyllä ilmestyvän kirjan "Katkaiskaa Muurmannin rata".

6.4.3 Ermei Kannisen muistoseminaari 20.10.2019

lissalnessa pidetty Ermei Kannisen muistoseminaarin yhteydessä yhdistys vietti 10-vuotisjuhlaa. Kannisen nimeä kantava muistoseminaarin sisältö oli seuraava:

- "Kiitos Teille veteraanit", Taito Kainulainen - säveltänyt Veikko Juntunen, sanoittanut Veikko Juntunen ja Erkki Makkonen
- Tilaisuuden avaus Puheenjohtaja Seppo Räihä
- lissalmen kaupungin edustajan tervehdys
- Musiikkia, Ylä-Savon veteraanimuusikot "Rukajärven laulu", Taito Kainulainen, san. Paavo Lehikoinen Rukajärvellä
- Esitelmä: "Asevelitalot - Vaiettua, mutta arvokasta historiaa." Tiedot julkaistaan myöhemmin Rukajärven suunnan sodan jälkeistä sotahistoriatyötä käsittelevässä julkaisussa.
- Finlandia, yhteislaulu, Koskenniemen sanoin

6.5 Muut sotahistorialuennot ja esitelmät

6.5.1 Kaukopartioseminaari 6.7.2019

Ohjelmassa oli dokumenttielokuva - KOHTALOKAS KAUKOPARTIO Rukojärven suunnalla 1944 ja Rukajärven suunnan tiedustelu ja uutuskirjan RAAPPANAN TIEDUSTELIJAT esittely. Lisäksi esiteltiin millainen oli 14.divisioonan kaukopartio-osaston aseistus ja varusteet. Ohjelmasa vastasivat Rauno Suhonen, Tauno Oksanen ja Ari Komulainen.

6.5.2 Lieksan Vaskiviikkojen seminaari 27.7.2019 "Asevelihenki ja Rukajärven rintaman asevelitalot"

Tenho Tikkasen esitelmässä keskityttiin rintamamiesten Rukajärven suunnalla rakentamien asevelitalojen historiaan sekä myös muihin rintamalta tuotuihin rakennuksiin. Sen lisäksi esitelmässä tuotiin esille tietoja Rukajärven miesten rakentamista Marskin kolmesta saunasta, Raappanan Rukapirtin Suomun saunasta ja Rukahovista.

6.6 Muistamiset

Toimintavuoden aikana poistui keskuudestamme yhdistyksemme perustajajäsen **Hannu Kauppinen** (21.12.1951. – 9.12.2019), joka siunattiin Kontiolahden kirkossa 28.12.2019. Rukajärven suunnan historyayhdistyksestä hautajaistilaisuuteen osallistuivat puheenjohtaja Seppo Räihä ja varapuheenjohtaja Seppo Ryhänen. Hautajaisiin osallistuivat myös yhdistyksen jäsenet Antti Koskinen, Aimo Kettunen, Juhani Alakangas ja Tenho Tikkanen.

Yhdistyksemme edustajat ovat osallistuneet myös seuraavien veteraanien hautajaisiin ja muistotilaisuuksiin:

Rukajärven veteraani **Matti Kärkkäinen** haudattiin Sulkavanjärven hautausmaalle 11.10.2019. Rukajärven suunnan historyyhdistyksen puolesta havuseppeleen laskivat hänen haudalle Seppo Ryhänen ja Tenho Tikkanen.

Rukajärven veteraani **Uuno Kanasen** (18.3.1923-7.8.2019) hautajaistilaisuus vietettiin Kiuruvedellä 31.8.2019. Uuno Kanasen hautajaisissa Rukajärven suunnan historyyhdistys ry:n seppeleen laskivat Seppo Ryhänen ja Tenho Tikkanen.

Rukajärven veteraani **Sakari Kempaisen** (14.11.1925-12.2.2019) hautajaistilaisuus vietettiin Paltamossa 1.3.2019. Rukajärven suunnan historyyhdistys ry:n seppeleen laskivat Ossi Laine ja Matti Kempainen.

Veteraanien syntymäpäivinä yhdistyksen hallitus on muistanut määrävuosia täyttäneitä veteraaneja ja niitä veteraaneja, jotka on haastateltu. Lisäksi em. veteraaneja on tervehditty aina joulun alla.

- Ilmari Koppinen 100 vuotta 8.1.2019, Salo
- Yrjö Savola 95 vuotta, 14.2.2019, Vaasa
- Hilja Viljanen 100 vuotta 28.1.2019, Nurmes
- Uuno Kananen 96 vuotta 18.3.2019, Kiuruvesi
- Eino Syrjäniemi 101 vuotta 28.4.2019, Haapajärvi

RSY ry:n perustajajäsenten merkkipäivät:

- Maunu Kankaanpää 95 vuotta, 11.5.2019
- Arvi Martikainen 70 vuotta 11.12.2019

6.7 Rukajärvi-keskuksen näyttelyt ja tapahtumat

6.7.1 Iisalmen Rukajärvi-keskus

Iisalmen Rukajärvi-keskus, joka on Hotelli Iisalmen Seurahuoneen yhteydessä, oli avoinna arkisin klo 10–15.

Iisalmen Rukajärvi-keskuksessa pidettiin:

- E.J. Raappana seminaari 9.6.2019
- Ermei Kannisen muistoseminaari 20.10.2019

Veturimiesliiton Iisalmen osasto luovutti Lottaperinne Iisalmi ry:lle Iisalmen Lotta Svärd-kahviastion. Sodan jälkeen astiasto vietiin tuntemattomaan säilöön ja nyt se palautettiin alkuperäisen omistajan perinneyhdistykselle. Lottaperinneyhdistys päätti sijoittaa astiaston Iisalmen Rukajärvi-keskukseen. Luovutustilaisuuteen osallistuivat lahjoittajan edustajina Veturimiesliiton Iisalmen osaston puheenjohtaja Sami Heikkilä sekä Matti Kauppinen. Lahjoituksen ottivat vastaan Lottaperinne Iisalmi ry:n väistyvä puheenjohtaja Aune Näsänen ja Väisänen. Yhdistyksen puolesta tilaisuudessa olivat puheenjohtaja Seppo Rähä ja varapuheenjohtaja Seppo Ryhänen ja hallituksen jäsen Kari Vepsäläinen.

6.7.2 Lieksan Rukajärvi-keskus

Lieksan Rukajärvi-keskus oli avoinna 1.1–31.5 ja 1.9–31.12.2019 arkipäivinä klo 9.00 - 15.00 välisen ajan. Kesäkaudella 1.6.2019 – 1.9.2019 Lieksan Rukajärvi-keskus oli auki viikonloppuisin. Monola-gaala viikkojen (1.7–7.7.2019) ja Vaskiviikkojen (26.7. - 3.8.2019) aikana oli ilmainen opastus. Lieksan Matkailuoppaat pitivät Lieksan Rukajärvi-keskusta avoinna myös satunnaisesti eräiden tapahtumien aikana mm. Lieksan Pimeänkaupan illassa.

Lieksan Rukajärvi-keskuksessa pidettiin:

- Perttulin jotos - seminaari 9.3.2019
- Evakon laulu konsertti 26.5.2019
- Kaukopartioseminaari 6.7.2019
- Lieksan Vaskiviikkojen seminaari 27.7.2019 "Asevelihenki ja Rukajärven rintaman asevelitalot"
- arkkitehti Aleksej Varuhin taidenäyttely 1.8–16.8.2019. Avajaisissa oli koko Lieksan kaupungin johto kaupunginjohtaja Jarkko Määttäsen johdolla.
- Aselevosta 75 vuotta 4.9.2019 juhla, joka alkoi kello 7.00 seppeleen laskulla Rukajärven suunnan "Jotos" muistomerkillä. Sepeleen laskivat Lieksan kaupungin sivistysjohtaja Arto Sihvonen ja Rukajärven suunnan historyyhdistys ry:n varapuheenjohtaja Seppo Ryhänen. Sepeleen laskemisen jälkeen Lieksan Rukajärvi-keskuksessa oli kahvitilaisuus. Tilaisuuden avasi yhdistyksen varapuheenjohtaja Seppo Ryhänen. Tilaisuudessa puhui myös yhdistyksen entinen puheenjohtaja Tenho Tikkanen. Rukajärven tien opastetulle matkalle lähti pitkälti toistakymmentä autoa. Oppaina toimivat Seppo Ryhänen, Tauno Oksanen ja Tenho Tikkanen. Kello 18.00 oli Evakon laulu konsertti Lieksan Kulman talossa. Illalla klo 22.00 jälkeen näytettiin Rukajärven tie -elokuva.

Rukajärvi-keskuksessa on näytteellä Kaakkois-Suomen Viestikilta ry:n rakentama Rukajärven rintaman viestitoimintaa esittelevä näyttely. Näyttely on viisi vuotta Lieksassa.

Lieksan Rukajärvi-keskuksessa oli näytteellä Majewskin aineisto ja Helga ja Arnold Majewskin alaisiltaan saama häälahjakalusto.

6.8 Tiedottaminen

Yhdistyksen tiedottaminen tapahtuu pääosin yhdistyksen ja Rukajärvi-keskuksen nettisivujen välityksellä. Jäsenille toimitetaan toiminnasta tietoa myös sähköpostin ja kirjeitten kautta.

Yhdistyksen nettisivuille tallennetaan kaikki yhdistyksen tilaisuuksissa pidetyt esitelmät ja toimintavuonna 2018 otettiin käyttöön kohta "Tapahtumat" sekä kohta "Kenttävartiotutkimukset".

6.9 Tietojärjestelmät

Yhdistyksen hankkiman tietojärjestelmän käyttöoikeudet on myönnetty hakemuksesta. Lieksan Rukajärven tien kohteissa on käytössä edelleen "HeiJoe"-matkailun opasjärjestelmä, jonka reittikohteita on päivitetty.

6.10 Matkat Rukajärvelle

Yhdistys järjesti 13–15.9.2019 Rukajärven taistelupaikoille suuntautuneen matkan. Matkan johtajana toimi Jari Kärkkäinen. Lähtijöitä oli 21, joista 15 matkasi linja-autolla ja loput kolmella henkilöautolla. Linja-auto lähti 13.9.2019 Juuasta. Kuskina oli Jari Nevalainen Jari Nevalainen Oy:stä. Koko ryhmä kokoontui kahvio Raja-Konttissa ennen rajan ylitystä. Majoitus tapahtui Tahkokosken Kivi-Koivussa ja Ontrosenvaaran mökissä. Matkakohteena oli kenttävartio "Asko", Peukaloniemi ja Tiiksjärven lentokenttä.

Yhdistyksen jäsenet ovat osallistuneet eri matkanjärjestäjien Rukajärvelle suuntautuville matkoille.

6.11 Yhdistyksen talous

Yhdistyksen tulos oli 1 135,01 €.

Yleisavustuksia saatiin 3 450 €, josta Lieksan kaupunki myönsi toiminta-avustusta 3 200 €. Lahjoituksia saatiin 390 €.

Yhdistyksen taloudellinen tilanne ilmenee tilinpäätösasiakirjoista.